

O definicjach i definiowaniu / Red. J. Bartmiński, R. Tokarski. – Lublin, 1993. – S. 269-275; **9.** *Bartmiński J., Niebrzegowska S.* Profile a podmiotowa interpretacja świata // Profilowanie w języku i w tekście / Pod red. J. Bartmińskiego, R. Tokarskiego, R. Tokarskiego. – Lublin, 1998. – S. 211-224; **10.** *Grzenia J.* Słownik nazw geograficznych z odmianą i wyrazami pochodnymi. – Warszawa, 2008. – [4], 400 s.; **11.** *Język a kultura.* – Wrocław, 2001. – T. 16: Świat roślin w języku a kulturze / Pod red. A. Dąbrowskiej, I. Kamińskiej-Szmaj. – 281 s.; **12.** *Nazwy miejscowe Polski. Historia. Pochodzenie. Zmiany* / pod red. K. Rymuta. – Kraków. – T. I, 1996. – T. II, 1997. – T. III, 1999. – T. IV, 2001. – T. V, 2003. – T. VI, 2005. – T. VII, 2007; **13.** *Pastusiak K.* Pogranicze polsko-białorusko-ukraińskie w świetle danych językowych i etnograficznych na podstawie nazw roślin. – Warszawa, 2007. – 417 s.; **14.** *Piekarczyk D.* Kwiaty we współczesnym językowym obrazie świata. – Lublin, 2004. – 241 s.; **15.** *Rospond S.* Słownik etymologiczny miast i gmin PRL. – Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk, Łódź, 1984. – 464 s.; **16.** *Rzetelska-Feleszko E.* Nazwy miejscowe // Polskie nazwy własne. Encyklopedia / pod red. E. Rzetelskiej-Feleszko. – Kraków, 2005. – S. 191-230; **17.** *Słownik nazw miejscowości i mieszkańców z odmianą i poradami językowymi* / red. nauk. M. Łaziński. – Warszawa, 2007. – [XXVII], 443 s.; **18.** *Słownik staropolski* / Pod red. S. Urbańczyka. – Wrocław, Warszawa, Kraków, 1953. – T. I.; **19.** *Słownik stereotypów i symboli ludowych* / Koncepcja całości i red.: J. Bartmiński, zast. red.: S. Niebrzegowska. – Lublin, 1996, 1999. – T. 1: Kosmos. – Cz. 1: Niebo, światła niebieskie, ogień, kamienie; cz. 2: Ziemia, woda, podziemie; **20.** *Szcześniak K.* Świat roślin światem ludzi na pograniczu wschodniej i zachodniej Słowiańszczyzny. – Gdańsk, 2008. – 410 s.

Николів І.І. (Львів, Україна)

Тематична група «ЛЮДИНА» у лексичній підсистемі хорватського молодіжного сленгу

Молодіжний сленг – динамічна лексична підсистема, яка постійно поповнюється, змінюється, переосмислюється. У статті розглянуто тематичну групу «людина» у лексичній підсистемі хорватського молодіжного сленгу. Наведено приклади номінації людей за статевою ознакою, за фізичними особливостями, за певними соціальними характеристиками, розглянуто тематичну підгрупу «частини тіла» та деякі інші тематичні підгрупи, які займають значне місце у житті молоді.

Ключові слова: сленг, хорватський молодіжний сленг, сленгізм, лексична підсистема, тематична група.

Молодежный сленг – динамическая лексическая подсистема, которая постоянно пополняется, изменяется, переосмысливается. У статьи рассмотрено тематическую группу «человек» в лексической подсистеме хорватского молодежного сленга. Наведены примеры номинации людей по половым признакам, по физическим особенностям, по некоторым социальным характеристикам, рассмотрено тематическую подгруппу «части тела» и некоторые другие подгруппы, которые занимают значительное место в жизни молодежи.

Ключевые слова: сленг, хорватский молодежный сленг, сленгизм, лексическая подсистема, тематическая группа.

Youth slang - a dynamic lexical subsystem, which is constantly updating and changing. The article examines thematic group "human" in the lexical subsystem of Croatian youth slang. The

article gives examples of the nominations of people based on sex, on physical features, on some social characteristics. It analyzes thematic subgroup "body parts" and some other thematic groups, which occupy a significant place in the lives of young people.

Key words: *slang, Croatian youth slang, slangism, lexical subsystem, thematic group.*

Чи вживаю я ненормативну лексику у своєму мовленні? Цим запитанням розпочинаємо нашу статтю і пропонуємо замислитися над ним. Наша відповідь – так, у відповідному оточенні та в певних ситуаціях. Гадаємо, що таку ж відповідь на це запитання дала б більшість мовців. А ті, що скажуть ні, мабуть, цього просто не помічають. Саме позитивна відповідь на таке запитання і є причиною того, що сучасні лінгвісти дедалі частіше цікавляться проблемами ненормативного мовлення.

У мовознавстві до цього часу існує невизначеність щодо термінів, які використовуються для позначення нестандартизованого мовлення. Досліджуючи зазначений шар мови, вчені зазначають, що „терміни [для позначення нестандартизованого мовлення] перетинаються, розкривають одне і те саме поняття з різних поглядів, включають один одного, іноді метонімічно та метафорично переносячи один на інший“ [4, 60]. У лінгвістичній термінології знаходимо кілька термінів для позначення ненормативного мовлення. Найпоширеніші з них – «арго», «жаргон» та «сленг». Невизначеність полягає у тому, що ці терміни важко розмежувати між собою. Це питання доволі складне для вирішення, його торкалася низка лінгвістів, кожен з яких висловлює та обстоює власну думку. Подекуди ці думки заплутані, неясні та суперечливі, тому проблема розмежування цих термінів досі залишається відкритою. Крім «арго», «жаргону» та «сленгу» існують інші назви, які окреслюють ненормативне мовлення. Зокрема у хорватській лінгвістиці використовується термін «шатковачкі» (šatrovački) або «шатра» (šatra)*. Назва походить від слова «šator», що в перекладі на українську мову означає шатро (намет). Хорватський дослідник Т. Сабляк пише, що на початку такий тип мовлення був характерний для ромів, які проживали у наметах. З цим автор пов'язує виникнення даного терміна [11, 5]. Деякі мовознавці у своїх працях не торкаються питань розмежування цих понять, а досліджують певні практичні пов'язані з ними питання. Більшість українських та хорватських мовознавців об'єднують поняття «арго», «жаргон», «сленг» спільною назвою соціальні діалекти (соціолекти). Г. Ю. Богданович у своїй статті наводить думку Е. А. Лукашанець, яка пропонує відмовитися від традиційних для соціолінгвістики понять і обмежитися двома універсальними для всієї соціально маркованої лексики термінами – соціолект і соціолектизм [2, 84].

У нашій статті не ставимо за мету розглядати питання пов'язані з термінологічною невизначеністю. Зазначимо лише, що ці терміни розмежовуємо, а основною відмінністю між ними вважаємо рівень відкритості (закритості) лексики. Об'єктом нашого дослідження є хорватський молодіжний сленг та відображення в ньому тематичної групи «людина».

Молодіжний сленг був об'єктом дослідження багатьох лінгвістів у російському мовознавстві (Л. П. Крисін, Л. І. Скворцов, В. М. Мокієнко, Т. Г. Нікітіна та інші) його торкалися в своїх працях українські мовознавці (Л. Ставицька, Т. М. Миколєнко,

* У зв'язку з відсутністю в українській мові відповідника, який би був адекватний даному терміну, вживаємо його так, як він звучить у мові оригіналу, беручи у лапки.

С. А. Мартос, Л. А. Карпець та інші) однак у хорватському мовознавстві розвідок, присвячених молодіжному соціолекту, недостатньо. Метою нашої статті є розглянути та дослідити сленгову лексику, яку відносимо до тематичної групи «людина».

Молодіжний сленг надзвичайно динамічна лексична підсистема. Лексика сленгу поповнюється, змінюється, переосмислюється, але основні поняття та реалії, на позначення яких існують жаргонні відповідники є відносно сталими. Молодь як вікова група має певні свої орієнтири, уподобання, своє світобачення. «Жаргонні висловлювання відбивають атмосферу життя студентів, їхні запоти, смаки, звички, закони» [8, 67]. Тому на позначення певних предметів та явищ, які для молоді є важливими, вона знаходить свою лексику, ближчу до неї. Причиною виникнення та вживання такої лексики є «бажання бути дотепним, вразити новизною висловлювання, бажання показати свою зневагу або байдужість до предмету висловлювання, пом'якшити або навпаки посилити неприємне враження від переданого повідомлення, бажання уникнути зайожених або пишномовних виразів, прагнення до більш фамільярного тону» [9, 121]. Вживання сленгу – «це свідомий процес спрямований на те, щоб зробити виклад матеріалу жвавішим, наочнішим, емоційнішим, наблизженим до ситуації невимушеного спілкування» [3, 18]. Н. Ю. Панова вважає, що «поява ненормативної лексики в мовленні студентів і учнів – це психологічний феномен соціальних чинників і механізмів, серед яких одним з найважливіших є твердження серед однолітків, у референтній групі прояв дотепності, бажання творчості. Використання жаргонної лексики дуже популярне і, до певної міри, дуже зручне. Тоді величезні мовленнєві конструкції можуть бути замінені жаргонними висловлюваннями, і зміст сказаного буде цілком зрозумілим і, можливо, навіть має більше експресивне забарвлення» [8, 67].

Доволі часто мовознавці ставлять питання про «забруднення» мови сленгізмами, у цьому контексті нам імпонує думка Е. М. Береговської, яка зазначає, що «поки молодіжний сленг використовується молодими людьми, коли вони спілкуються між собою у невимушеній, неформальній обстановці, ніякого «забруднення» не відбувається. Це стосується і мови художньої літератури: коли сленгізми входять у неї як елементи мовної маски персонажу, це не викликає жодного протесту, якщо робиться тактовно і естетично вмотивовано» [1, 41]. Завдання лінгвіста полягає не в боротьбі з мовою, а у її дослідженні, у тому числі й у дослідженні її ненормативних елементів, одним з яких є сленг.

Як уже зазначалося вище, лексика хорватського молодіжного сленгу ілюструє стиль життя та інтереси молоді. Світ молоді людини «обертається» переважно навколо неї самої, тобто зосереджений на людині. Тому «центром лексичної системи молодіжного соціолекту є людина в сукупності таких ознак, як зовнішність, частини тіла, органи, фізіологія, одяг, взуття, рід діяльності, соціальний стан, національність тощо. Субмова молоді містить велику кількість слів і висловів, які деталізують і предметно-речовий світ, інтереси її носіїв, і особливості взаємин, дій і станів людей у повсякденній поведінці» [5, 14]. Схожу думку висловила Е. М. Береговська: «Найбільш розвинуті семантичні поля – «Людина» (з диференціацією за статтю, рідними відносинами, за професією, за національністю), «Зовнішність», «Одяг», «Житло», «Дозвілля» (вечірки, музика, алкоголь, куріння, наркотики) [1, 36].

Назви людини як лінгвальне явище є настільки глибинним феноменом, до того ж, швидкозмінним, що, незважаючи на детальне лексикографічне опрацювання

антропоцентричної парадигми сучасного мовознавства, інтерес до нього останніми роками не тільки не зник, а й навпаки посилюється [7, 45].

Тому розглядаючи тематичної групи «людина» розпочнемо саме з номінацій на позначення молодих осіб жіночої та чоловічої статі, які побутують серед молоді. Дівчата найчастіше використовують такі лексеми для називання хлопців: *dečko, dragi, frajer, tip, fuker, faca, friend, prijatelj, komad*. Юнаки стосовно дівчат використовують такі слова: *cura, draga, prijateljica, friendica, mala, komad, žena, mačka, ženska, treba, kuja, pi...* [12, 586].

Як бачимо, юнаки мають для називання дівчат більше варіантів, ніж дівчата для хлопців. Деякі лексеми, які використовують юнаки, мають набагато більше негативних конотацій ніж лексеми, якими оперують дівчата. Слід зазначити, що хлопці вживають вульгаризми і стосовно своїх дівчат, але переважно, коли їх немає поруч, коли вони перебувають у суто чоловічій компанії.

Чисельними у лексичній підсистемі хорватського молодіжного сленгу є синонімічні ряди на позначення людини як носія фізичних рис. Зазначимо, що переглядаючи словник хорватського жаргону, спостерігаємо велику кількість сленгізмів, пояснення яких починаються словом дівчина (жінка) з..., або дівчина (жінка), яка..., тобто назв дівчат (жінок), як носіїв певних ознак є доволі багато. Тому можемо припустити, що чоловіки активніше використовують сленгізми у своїх розмовах про жінок. Жінки ж у своєму мовленні хоч і вживають сленг, та, все ж, голівно використовують літературну лексику. Питання гендерних аспектів жаргоновживання торкалися у своїх дослідженнях українські лінгвісти Л. Ставицька, Т. М. Миколенко. Остання зазначає, що «...мовлення чоловіків на рівні використання сленг-одиниць різноманітніше, ніж мовлення жінок. Синонімічні ряди мовлення чоловіків кількісно значно переважають жіночі відповідники» [7, 158]. Звернемося до прикладів, які ілюструють вищезазначену тезу про чисельність сленгових слів, які називають жінку з огляду на особливості її зовнішності: жінка з великими грудьми: *bilderica, mljekara, nabildana, simentalka, sisara, sisolina*; жінка, яка не вміє гарно одягатися: *joka*; жінка з великими сідницями: *debeljak*; жінка, дівчина без помітних грудей і сідниць: *daska*; жінка «за 30»: *polovnjača* та інші. Зауважимо, що значна частина сленгізмів, які можна було б віднести до даної групи, пов'язані із сексуальною сферою, тобто описують жінку з погляду її поведінки та вподобань у інтимному житті.

Продовжимо низку прикладів, які характеризують людину як носія фізіологічних рис: висока дівчина (жінка): *roda, soliterka, žirafa, čaplja*; високий чоловік: *antena, kandelaber, katedralis*; товста жінка: *gica, krava, pigfejs, pigica, plutača, slonica*; товста особа: *bačva, brbelide, bumbar, gico, mastni, prasac, govnojed*; худорлява дівчина або жінка: *čačkalica, glista, skuša, štanga*; кістлява дівчина – *drvarnica*; хлопець (чоловік) зі світлим волоссям: *Čeh, butragenjo, Žujo*; хлопець (чоловік) з великим носом – *kljukan*, чоловік з вухами, що стирчать – *klempe*; волосатий чоловік: *res, runjav, šumski*; дуже худий хлопець (чоловік): *isprdak, kosturac, žgoljavac*; дуже висока і худорлява особа: *dvometraš, jablan*.

Крім слів, знаходимо сленгові фразеологізми, які вказують на певні характеристики людини. Наприклад, дівчина, яка має вставні зуби – *glonda ima bisere*; дівчина, яка лікується від венеричної хвороби – *pica ima jod*; хлопець (чоловік), який носить окуляри – *tip ima poker očiju*; некрасива людина – *grd ko lopov, ružan ko lopov, ružan ko treći svjetski rat* та інші.

З прикладів бачимо, що молодь схильна відзначати недоліки у зовнішності інших, або надавати звичним фізичним ознакам негативної конотації. Молоді властиво насміхатися з інших, причини чого можуть бути різними. Одних спонукає до цього намагання показатися «крутим» в очах оточення, інших – продемонструвати свої переваги, однак часто молода особа ображає своїх співрозмовників, указуючи на їхні фізичні недоліки через невпевненість і комплекс меншовартості, не знайшовши іншого способу проявити себе. У таких випадках можемо почути: „*Pazi ide buljavi!*“; „*Pravi je kepec!*“, „*Kakva motka*“ тощо.

Звернемося до тематичної підгрупи «частини людського тіла». Найбільше сленгових номінацій в хорватській мові стосується обличчя, голови (*gulja, tikva, tintara, brunda, bulja, šajba, kraba, glavir, kofa, radio, lopta*), сідниць (*bubnjara, plitica, prdalo, guza, dupla nula*), губів (*žvalje, blagajna, bunar, čube, čvalje, drobilica, govvara, lajavica, menza, mlin, roleta, labrnja*), носа (*babura, flauta, frula, klarinet, kvaka, mrkva, nosorog, pipa, paradajz, rilo, vugorek*), волосся (*griva, čupa, džungla, fura, grm, jež, krzno, lasi, slama, čubara, skalp, zurka*), жіночих грудей (їх розмірів) (*vime, skрге, dojke, agregati, amortizeri, cice, dude, akumulatori, bacači, balkoni, cikice, felge, mlječnjaci, rezervuari, sisiljci, tenderi, trokuti*) також знаходимо сленгізми на позначення рук: *drpalica, šapa, hapavica, ticalo* та ніг: *hodaljke, none*; ноги викривлені до середини – *ikserice*, ноги викривлені назовні – *okserice* та інші.

Об'єктами сленготворення стають слова, які несуть певні соціальні характеристики людини: національність (*Jevreji, Židovi – Žiga, žiica, žigolo*); професія, рід занять (поліцейський – *ale, border, brojnik, cajac, drekalica, drot, fič, galiper, gavran, gnjida, komšinjak, kondar, Mile, miflač, murac, njuškalo, organ, pajac, tamburaš, tulek, zub, žec*; офіціант – *bačvar, barkonj, brico, kelner, konobariška, kontrolor, koturalo, kustos, Mato, pingvin, Pitagora, poreznik, rezanac, sluga, trčkalo*); соціальний стан (емігрант – *emigos*). Об'єктами іронічного кепкування стають сексуальні меншини, наркомани (наркоман – *dizajner, drogaš, drogeraš, drager, džanki, đankozna, đanker, furez, travar*; гомосексуаліст – *barunica, bijeli jelen, bulajko, čmarin, derpe (inv. od peder), duplo golo, dvorska dama, fafer, fifi, gej, gospodica, guzoljub, homič, homaš, iglič, kitolovac, kraljica, labud, leptir, lizalo, Meri, pedro, sisikur, topli brat, zahodar*) тощо. Широки синонімічні ряди знаходимо на позначення жінки «легкої поведінки»: *goblen, stuka, apljara, asfalterica, bič, bičbo, cenerica, čonta, droksa, droplja, dudlerka, fifa, fiaška, flundra, dvokrevetna, fuca, hevina, mandovka, masažerka, šljuka, štuka, tucajljka* і багато інших. Натрапляємо також на лексеми, які позначають певний конкретний тип такої особи: повія-алкоголічка – *bure, ciroza, bačvarka*; повія, яка часто міняє місце перебування – *stuardesa*; повія, яка йде винятково з іноземцями – *devizna, deviznjača*; повія, яка працює по ресторанах та кафе – *jelovnik* тощо.

Одне з найважливіших місць у житті молоді людини посідає дозвілля. Як зазначає С. А. Мартос, «Каузатор задоволення молоді людини простий і конкретний: випивка, цигарки, наркотики, улюблена музика, відпочинок у компанії, танці, дискотека» [6, 68]. Отже, розглянемо лексику, яка репрезентує дані сфери.

Надзвичайно помітною у лексичній підсистемі молодіжного сленгу є тематична підгрупа пов'язана із уживанням алкоголю. Як зазначає Л. Ставицька, «...ця частотність зумовлена насамперед не схильністю молоді до пияцтва, а включеністю алкогольної субкультури у сміхову культуру як таку: людина у стані сп'яніння, похмілля тощо викликає іронію, глузування. Однак не слід нехтувати й

екстралінгвальними чинниками: у різних людей, у різних ситуаціях алкоголь, люди в стані алкогольного сп'яніння викликають різні емоції. Для молоді вживання алкоголю – це своєрідна гра з реальністю, витворення паралельного світу [10, 199]. Алкогольна реальність зі своїм сюжетно-подієвою наповненістю структурує лексичне поле, наповнення якого до найменших подробиць деталізує споживання алкоголю із супровідним комплексом дій, ситуацій, станів тощо [10, 200]. На позначення поняття «напитися» в хорватському молодіжному сленгу існують такі лексеми: *demolirati se, nabariti se, naderati se, nakititi se, naliti se, naljoskati se, natresti se, nafrulati se, nacuclati se, nakokati se, nalizati se, nalokati se, natočiti se, natrgati se, našvakati se, potrošiti se, tenkirati se* та багато інших; на позначення алкогольних напоїв: *bljuva, konkretno, matilo, oštro, šljoka, tekućina, mirogojac*; для номінації нетверезої людини: *balzamiran, cugoš, drogiran, dvovrba deva, makar, nabajsan, nabrijan, natakan, pun vode, pod gorivom, mortus, pijan ko čep, pijaviška, pod čokom, skamenjen, toksiciran, u balumu, ukucan, betoniran, cementiran, loker*; алкоголіка: *alkić, alkos, delirko, karanfil, lokator, šanker, utopljenik, cugaroš, drinker, janpika, mokri brat, ocuganac, pijanist, vinski brat, dudlek, tanker*.

Паління, як і алкоголь, посідає не останнє місце в житті сучасної хорватської молоді, тому існує достатньо сленгізмів для номінації процесу куріння: *čaditi, čikati, džamiti, fajfati, furdačiti, kuriti, pljugati, šenjepu, fumat*, немало є номінацій на позначення цигарок: *cigar, cigarettina, dimara, duvan, fuma, garaci, nikotinski štipić, otrov, pisak, pluga, štap*). Наявні також сленгізми, які називають конкретні сорти цигарок (цигарка „Marlboro“ – *mali Boro, Malbač*; цигарки „Opatija“ – *radnički Marlboro*; цигарки „Walter Wolf“ – *Vaso, Vasoje*).

Наркотики та їх уживання надзвичайно яскраво і точно представлені у лексичній системі сленгу. На позначення наркотиків можна почути такі сленгізми: *aspirini, brzo, doup, godno, juha, kruh, prašak, tap, žeton*. Наркотики, які вводяться в організм за допомогою ін'єкцій, іменують *drip, fiks, šut*. *Drokati se* означає вживати наркотики. Наркоманія, залежність від важких наркотиків – *džankanje*. Вдихати клей: *snifanje, snifanajac, gonganje*; курити, гашиш, марихуану, опіум: *dopati se, naduvati se, napljugati se*.

Широкими синонімічними рядами у лексичній підсистемі хорватського молодіжного сленгу представлені лексеми, які позначають певні ознаки характеру людини, її моральні якості. Знаходимо номінації для осіб з ознакою агресивної, жорстокої, зухвалої поведінки. Злу, агресивну особу називають *nabrijan, zapenjen, đavo, đavolica*; про злу дівчину можна почути *čuma, beštija, đubretarka, guja, raspija, zmija*. Негативно молодь оцінює властивість людини вдавати з себе те, чим вона не є, наприклад, вдавати поважного: *bacati šminku, frajerisati se, glumiti Tarzana, kurčiti se, prliti se, producirati se, puraniti se, šminkati se*. Багато сленгізмів існує на позначення такої характеристики деяких людей як «нерозумність, глупота». Нерозумну людину називають *bedak, degenerik, debilce, debilko, defekt, dilkoš, propuh, glupanderos, tikvan, tuflon, tupeš, tupina, jablan, tuposlav*. Говорити дурниці – *bureke prodavati, njakati, drobiti, lupati(gluposti), pojiti, riknjavati, srati, srati okove, svirati*. Чисельним є синонімічний ряд зі значенням «нерозумний» («дурень»): *Bedekovčina, blesimetar, bolvan, budak, deger, dudek, fuksan, glupanjikos, gluperda, krelac, krešo, lapan, mandrilo, mulac, pacijent, pičbul, pušioničar, redikul, seljak bez grunta, telac, tikvić, tutlek, imbecio*.

Протилежна ознака людського інтелекту – „розумний“ – є значно менше

представленою у молодіжному сленгу хорватської мови, на позначення розумної людини знаходимо такі вислови: *ima soli u glavi*, *mozgaroš*, *motaviška*, *oštar*.

Серед моральних цінностей у сленговій картині світу помітне місце посідають дружба, товариське спілкування. Наприклад, лексема приятель представлена такими сленгізмами: *braco*, *buraz*, *burke*, *corba*, *frend*, *komaš*, *frandač*, *kompa*, *kompić*, *lega*, *kolega*, *pajdaš*, *pajdo*, *pajtos*, *urbeku*; лексема компанія (товариство) – *čopor*, *ekipa*, *jato*, *posada*, *rulja*, *škvadra*, *tim*; антипатію викликає людина неприємна, яка ні з ким не спілкується: *slana njuška*, *barbar*, *bljuvoizazova*, *gigantotraka*, *hahar*, *hopsasa*, *kretenko*, *logaritmiran*, *mandov*, *odgnjusan*, *smrdljiv*, *tralala*, *tulup*, *tudum*. У молодіжному середовищі дуже негативно оцінюється таке явище, як зрадництво. Знаходимо такі дієслова зі значенням «зрадити»: *blicnuti*, *dignuti na ahteraforu*, *dignuti na bombu/na štos*, *fol nabiti*, *imbryati*, *izglumiti*, *namagarčiti*, *preveslati*, *prevesti žedna preko vode*, *skubati*, *skuriti*, *zafmrnuti*, *zajebati*, *zanitati*, *zeznuti*, *zljajati*; відповідно чисельним є синонімічний ряд на позначення зрадника, „стучача“: *potkazivač*, *doušnik*, *izdajica* – *aver*, *bugačica*, *činkograf*, *dostavljač*, *drukator*, *gost*, *klavir*, *Lajka*, *orator*, *otkucalo*, *papagaj*, *poster*, *pes*, *sufler*, *šaptač*, *telefonist*, *tipkač*, *truber*, *uholaža*. Негативно оцінюється і така риса міжособистісного спілкування, як набридливість, надокучливість: «набридати» (*dosadivati*) – *fitiljiti*, *gnjiliti*, *ići na jetra*, *klistirati*, *masirati*, *peglati*, *piliti*, *svrdlati*, *štenati*, *tupiti*, *turpijati*; людина, яка набридає іншим : *davež*, *davitelj*, *kenjalo*, *moljac*, *muha*, *nametnik*, *pacijent*, *pegla*, *pijavica*, *pilar*, *polagana smrt*, *stjenica*, *udav*, *uš*, *žilavka*.

У лексичній підсистемі хорватського молодіжного сленгу наявні слова та вирази, що описують психологічний стан людини. Наприклад, щоб передати свій поганий, депресивний настрій молодь вживає такі вислови: *biti u kurcu*, *biti u banani*, *biti u zentu*. Депресію називають *crnjak*, *depra*, поганий настрій – *kisel*, *ko pokisla*, *kokoš*, *parter*. Почуття байдужості передають висловами *boli me briga*, *boli me kurac*, почуття напруженості, втоми – *pun mi je kufer*, *pun mi je kurac (svega)*, *puna mi kapa svega*.

Однак молодий вік – це, все ж, період позитивних емоцій, а молоді люди схильні бурхливо їх виражати. Тому значну вагу мають слова-оцінки, які передають захоплення, схвалення. Літературні відповідники слів *Odlično!* *Sjajno!* *Izvanredno!* молодь передає сленговими: *bogbogova*, *bogovski*, *brija*, *cakum-pakum*, *čisti seks*, *ekstra*, *famozno*, *fenofantastično*, *gubastično*, *ludilo*, *ludnica*, *mrak*, *mrakoča*, *persu (inv. od super)*, *prva liga*, *supač*, *super*, *turbo*, *vau*, *zakon* та іншими. Актуальним для емоційного життя молоді є сміх, в молодіжному сленгу наявні такі лексеми на його позначення: *durenje*, *gorenje*, *gluma*, *kesljanje*, *krebeljenje*, *smijada*, *zijevanje*, *zubarenje*; чисельним є синонімічний ряд зі значенням „сміятися“: *beljiti se*, *cerekati se*, *čkaliti se*, *humorirati*, *kuglati se*, *kukurikati*, *leviti se*, *njakati*, *pljuvati slinu*, *pokazivati bubrege*, *rzati*, *sunčati zube*, *žnjiriti*.

“Об’єктами вербалізації у молодіжному жаргоні постають такі фізіологічні аспекти життєдіяльності людини, які є включеними у сміхову культуру” [10, 197]: це назви на позначення відвідин туалету (іти в туалет – *ići gdje car ide pješke*, *ići na telefon*, *ići kod mokrovića*, *ići na jedno mjesto*, *ići na vecu*, *otići u Mokrice*), самого туалету як місця (туалет – *kamarin*, *klozet*, *đestro*, *Holivud*, *kancelarija*, *klonja*, *ponor*, *sveto mjesto*, *šekret*), наявні навіть окремі назви для позначення туалетів у конкретних місцях (шкільний туалет – *soba zavjere*, туалет на площі бана Єлачича у Загребі –

metro, smutljivac); сечовипускання (*potokriri se – forsirati potok, hitit piškeca, iscijediti zmaja/zmiju, išorati se, popiškiti se, pustiti vodu, spišati se*).

Поширеними є сленгзми, які номінують процеси, що забезпечують життєдіяльність людини. Лексика, пов'язана зі споживанням їжі, включає доволі великий за обсягом ряд жартовливих номінацій на позначення родових понять їжі (*hališka, hranarina, hrda, klopa, klopić, mandža, nakosano, njupa, pojilo, ždera, žderača, žderilo*), напоїв (*cira, drink, napoj, pićence, pijaća, saft, žleva, žlijeva*) та дій зі значенням „їсти“ (*bacati u kantu, bacati u zahod, hamati, hrčiti, klopiti, njupati, potrošiti njupu, puniti crijeva, uništavati, zubiti, zveknut u ćubu, žderiti*) і „пити“ (*cicati, cirkati, cuclati, cudati, drinkati, gucati, lokati, plumbati, sisati, šljokati, trusiti, žleviti, zljafati*). Назви поодиноких страв і харчових продуктів трапляються рідше, але також наявні у молодіжному жаргоні (суп – *manestra*), є також сленгові слова на позначення поганої, несмачної їжі (погана їжа – *napoj, splaćina, unapetilih, pomije*).

Наявні і сленгзми на позначення процесу сну (*spavati – ajati, ćuriti, ćorkati, ćukati, drincati, donjati, guslati, hajati, knjavati, naktiti, otezati se, slipati, sofkati, sovisati, tutati, ubiti oko, zalijepiti oko*).

З іронією та жартома молодь передає поняття „померти“, його репрезентують такі сленгзми: *kapnuti, otegnuti papke, parkirati se u kofer, polakirati se, poljubit pupa, prđnuti na rosu, riknuti, stresti papcima, ukopati noge, ulediti se, zaboraviti disati, zažmiriti, zgasnuti*.

Проаналізувавши тематичну групу «людина», можемо стверджувати, що вона є однією з найважливіших у лексичній підсистемі хорватського молодіжного сленгу. Розглядаючи цю тематичну групу, ми дослідили низку прикладів номінації людей за статевою ознакою, за фізичними особливостями тощо. Це дало нам можливість дійти висновку, що значно більше сленгових слів існує для номінації жінок, ніж для називання чоловіків. Щодо експресивної оцінки використання сленгзмів, то чоловіки часто у розмові про жінок використовують одиниці, що мають негативну конотацію, жінки ж у своїх висловлюваннях стриманіші і частіше використовують літературну лексику. Ми також виявили, що об'єктами іронічного кепкування у молоді є сексуальні меншини, наркомани та повії, на їх позначення знаходимо чисельні синонімічні ряди сленгзмів. Ми також помітили, що молодь використовує значну кількість сленгзмів для номінації алкоголю, цигарок та наркотиків. Щодо емоційної сфери тематичної групи «людина» зазначимо, що молодь високо цінує дружбу і товариське спілкування та негативно оцінює зрадливість і надочуливість. У подальших дослідженнях плануємо дослідити лексико-семантичне поле «людина», що дасть можливість детальніше охарактеризувати лексику, пов'язану ще й з її діяльністю, та більше уваги приділити опису семантичних особливостей сленгзмів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Береговская Э. М.* Молодежный сленг: формирование и функционирование // Вопросы языкознания / Э. М. Береговская. – 1996. – №3. – С. 32-41; 2. *Богданович Г. Ю.* Сниженная лексика как объект лингвокультурологического осмысления / Г. Ю. Богданович // Культура народов Причерноморья. – 2002. – № 35. – С. 84-88; 3. *Букалов А. С.* Общий сленг и городское просторечие: проблема дифференциации / А. С. Букалов // Русская филология. –

X., 2009. – №1. – С. 18-20; 4. Керпатенко Ю. В. Комп'ютерний інтержаргон в умовах глобалізації / Ю. В. Керпатенко // Науковий часопис університету імені М. П. Драгоманова. – 2009. – Вип.3.– С. 59-63; 5. Мартос С. А. Молодіжний сленг у мовленнєвій структурі м.Херсона: Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.01 / С.А. Мартос; Луган. нац. пед. ун-т ім. Т.Шевченка. — Луганськ, 2006. — 20 с.; 6. Мартос С. А. Молодіжний сленг у мовленнєвій структурі м. Херсона: дис... канд. філол. наук: 10.02.01 / Херсонський держ. ун-т. — Херсон, 2006. — 244 с.; 7. Миколенко Т. М. Український міський сленг (на матеріалі усного мовлення тернопільців): Дис... канд. філол. наук: 10.02.01 / Тернопільський національний педагогічний ун-т ім. Володимира Гнатюка. — Т., 2005. — 260 арк.; 8. Панова Р. Ю. Психологічні функції ненормативних мовленнєвих конструктів у комунікативній поведінці студентської і учнівської молоді. – Донецьк, 2008. – 167 с.; 9. Соловьева Т. А. К проблеме слэнга / Т. А. Соловьева // Ученые записки Ивановского государственного педагогического института. – 1961. – Т.27. – С. 109-127; 10. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг: Соц. диференціація укр. мови / Л. Ставицька. – Київ: Критика, 2005. – 464 с.; 11. Sabljak T. Rječnik hrvatkoga žargona / T. Sabljak. – Zagreb: V.B.Z., 2001. – 376 s.; 12. Tepes L. „, Bok, komad! Šta ima?“ – neke osobitosti govora mladih / L. Tepes // Jezična norma i varijeteti. – Zagreb, 1998. – S. 583-588.

Нікітіна Ф.О. (Київ, Україна)

Етнічне та соціологічне підґрунтя ономастикону

У статті досліджуються деякі аспекти українського ономастикону.

Ключові слова: ім'я, ономастикон, етнічне.

В статье исследуются некоторые аспекты украинского ономастикона.

Ключевые слова: имя, ономастикон, этническое.

The article investigates some aspects of Ukrainian onomastics.

Key words: name, onomastics, ethnic.

Значну частину європейського ономастикону, зокрема, східнослов'янського становлять власні імена та похідні від них прізвища античного походження, переважно грецького.

Ці запозичення з'явилися після Хрещення Київської Русі головним чином з візантійських джерел, хоча їхні витоки можна знайти ще в давньогрецькій мові. Запозичені імена не відразу прижилися та стали звичними. Є історичні свідчення про те, що значна кількість наших предків мала подвійні імена – дохристиянські (поганські) типу прізвицьк і власне християнські, які надавалися при хрещенні на честь святих, великомучеників та інших християнських достойників. Латинських імен порівняно з грецькими (візантійськими) було запозичено небагато і вони мали не таке яскраве релігійне забарвлення. Основні з них чоловічі – Павло (від лат. paulus «малий», воно було популярним, оскільки це було ім'я апостола, просвітителя язичників. Популярними були також Марко, Антоній (Антін), проте навряд чи вони пов'язувалися з певними давньоримськими реаліями, вони теж до свого розповсюдження серед загалу були іменами християнських достойників.

До жіночих імен латинського походження належать Марина, Матрона, Акилина.